

6. Фіцула М. Педагогіка: Вид. 2-ге, випр., доп. / М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2007, – 560 с.

УДК 330.131.7:(338.43:636)

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РИЗИКІВ У ТВАРИННИЦТВІ

Петрова О.О. – к.е.н., доцент наук

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Сільське господарство є однією з найбільш ризикових галузей економіки, оскільки відтворювальний процес пов'язаний з природно-кліматичними та біологічними чинниками, хворобами рослин і тварин. Таким чином, виробники сільськогосподарської продукції щороку ризикують втратити кошти через форс-мажорні обставини. Тваринництво є другою за важливістю галуззю сільського господарства України. У минулому році валове виробництво склало 68,4 млрд гривень, що приблизно 30% від загального обсягу. Ключовими сегментами є вирощування птахів і худоби, а також молочне виробництво. Лівова частка виробництва в тваринництві лежить на плечах домогосподарств. Найбільше їх в Херсонській, Миколаївській, Харківській та Київській областях. Приватні угіддя утримують практично все поголів'я овець і кіз (80% від загальної кількості): 75% корів, 50% свиней і 40% птахів.

Сучасне виробництво у тваринництві потребує від аграріїв ретельно обдумати й економічно обґрунтувати напрям господарювання та технологічний підхід до справи. З одного боку, достатньо високі ризики у тваринництві та птахівництві стимулюють учасників виробничого процесу до пошуку нових знань і підходів, а з іншого — відчутний попит на якісне м'ясо та молоко впливають на позитивну динаміку розвитку тваринництва, його перспективи й прибутковість.

Позитив спостерігається в тому, що у тваринництві розвиток генетики, утримання та розведення птиці, свиней, м'ясних і молочних ВРХ активно прогресують. Водночас зростає професійний рівень товаролвиробників, які вимагають більш досконаліх рішень і підходів до господарювання, здатних забезпечити прибутковість тваринництва.

Фактори ризику у сільському господарстві поділяються на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх відносяться погодні умови, епідемії, зміни законодавства, коливання курсу тощо. До внутрішніх факторів можна віднести непередбачені зміни в процесі виробництва, розробка і упровадження нових технологій, способів організації праці, непередбачені зміни у внутрішньогосподарчих відносинах, недостатній рівень кваліфікації управлінських кадрів і фахівців, помилки при ухваленні і реалізації рішень та ін.

Виробничі ризики пов'язані з невизначеністю природних процесів росту худоби. Вони виникають внаслідок багатьох неконтрольованих подій, які часто пов'язані з погодою, включаючи надмірну або недостатню кількість опадів, екстремальні температури, град, комах і хвороби. Цінові або ринкові ризики пов'язані зі зміною цін на продукцію або додаткових витрат у процесі виробництва, який зазвичай є тривалим. Наприклад, для тваринництва, як правило, потрібні регулярні інвестиції у корм і обладнання, які можуть не давати віддачу протягом декількох місяців або навіть років. Інституційні ризики — це наслідок невизначеності, пов'язаної з діями уряду. Податкове законодавство, правила використання хімічних речовин і правила утилізації відходів тваринництва, рівень оплати за надання цінової підтримки або доходів є прикладами урядових рішень, які можуть мати серйозний вплив на сільськогосподарський бізнес. Фінансові ризики пов'язані з отриманням і фінансуванням капіталу підприємства [1].

Для кожної галузі тваринництва характерні значні особливості виробничого процесу, які в підсумку обумовлюють і прояв різноманітних ризиків (і з позиції біологічних умов, і з погляду економічних параметрів). Так, для вирощування ВРХ характерний значний період життя тварин (для молочного напрямку), необхідність дотримання жорстких вимог до кормової бази. У свинарстві особливостями є всеїдність та адаптаційна здатність тварин, що зменшує витрати на утримання, багатоплідність, найвища інтенсивність росту в тваринництві. У вирощуванні птиці - короткий виробничий цикл порівняно з іншими галузями тваринництва а також орієнтація на виробництво м'яса та/або яєць, низькі витрати корму на виробництво білка та енергії.

Зокрема, досить показовим є той факт, що у вітчизняному тваринництві природно-кліматичні фактори впливають на діяльність суб'єктів господарювання переважно через погіршення кормової бази, а не падіж тварин: для ВРХ таке співвідношення складає 52,2% до 38,4%; для свинарства – 55,9% до 28,6%; для птиці – 45,2% до 32,3% [2].

Сьогодні інвестиції у вітчизняне сільське господарство, зокрема тваринництво, йдуть неохоче. Відсутність ентузіазму інвестори пояснюють занадто великими ризиками у цій галузі. Проте якщо забезпечити своє господарство, застрахувавши його, є ймовірність привабити в українське тваринництво більше додаткових коштів. Європейські та американські фермери вже давно страхують сільськогосподарських тварин.

На сьогодні страхові компанії можуть запропонувати страхування ВРХ, дрібної рогатої худоби, свиней, коней, хутрових звірів, птиці яйценосних та м'ясних порід, спортивних коней і бджолосімей. Договір страхування можуть укласти як юридичні, так і фізичні особи, у тому числі підприємці, які є власниками сільськогосподарських тварин чи птиці.

На жаль, стан ринкових страхових відносин в Україні має досить низький організаційний і функціональний рівень. Це пояснюється невеликою кількістю компаній на ринку, які б могли надавати страхові послуги в галузі тваринництва, а звідси — відсутністю конкурентного середовища, недостатньою поінформованістю зацікавлених про компанії, які надають такі послуги, та їхні фінансові можливості, а також про досягнення на ринку надання страхових послуг в Україні.

Література

1. Як фермеру управляти ризиками? URL: <http://carefield.com.ua/blog/id/jak-fermeru-upravljati-rizikami-137/>
2. Альшанова О.О. Ризики підгалузей тваринництва та їх вплив на страховий захист. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/133.pdf>